

Motion till riksdagen 2021/22:4261

av **Gulan Avci m.fl. (L)**

med anledning av prop. 2021/22:27 Komplettering av den utökade fåmansföretagsdefinitionen

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om 3:12-reglernas framtida utformning, med ett brett uppdrag att föreslå ändringar i syfte att förenkla regelverket samt minimera skadliga och snedvridande effekter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen föreslår i proposition 2021/22:27 ändringar i fåmansföretagsdefinitionen som avses i samt den s.k. utomstående regeln i inkomstskattelagen (1999:1229, förkortad IL). Till grund för de föreslagna ändringarna ligger två avvisade förhandsbesked (SN 49-19/D och SN 84-19/D), som enligt propositionen påvisar behovet av att medelst nämnda ändringar förhindra kringgående av fåmansföretagsbeskattningsreglerna (även kallade 3:12-reglerna).

Liberalernas synpunkter på de föreslagna ändringarna

Liberalerna anser att det är angeläget att bekämpa konstlade upplägg, som i grunden syftar till att kringgå andemeningen i de skatterättsliga bestämmelserna. För just detta syfte finns i svensk rätt ett kraftfullt regelverk för beivrande av skatteflykt, vilket Liberalerna står bakom. Detta utesluter emellertid inte behovet av att samtidigt se över eventuella luckor i IL som möjliggör oskäligt kringgående av skattelagstiftningen.

Samtidigt värnar Liberalerna om principen om att ändringar i skattelagstiftningen ska göras på goda grunder. Det bör vara en för lagstiftaren vägledande utgångspunkt att

lagstiftning inte aktualiseras utan fördjupade analyser, så att möjligheterna till en mer ändamålsenlig och rättssäker lagstiftning kan klargöras. Att – som är fallet i nämnda proposition – basera en lagändring som potentiellt kommer att påverka ett stort antal företag på två avgöranden i Högsta förvaltningsdomstolen, är förenat med betydande risker för oförutsägbara och oönskade konsekvenser. Detta skärper kraven på beredningsunderlaget, inte minst avseende analyser av konsekvenserna av de föreslagna ändringarna.

På denna punkt konstaterar Liberalerna att beredningsunderlaget brister. Liberalerna noterar i likhet med en rad remissinstanser, däribland Sveriges advokatsamfund, Näringslivets Skattedelegation och Föreningen Stiftelser i Samverkan, brister särskilt avseende förslaget koppling till den associationsrättsliga lagstiftningen.

En stiftelse är en associationsrättslig form som på väsentliga punkter skiljer sig från andra svenska associationsformer, inte minst aktiebolag och ekonomiska föreningar. En stiftelses styrelse har ytterst till uppgift att verka för uppfyllande av stiftelsens syfte. Av stiftelsens särskilda natur följer en rad krav på vad ett associationsrättsligt giltigt syfte kan – och inte kan – stipulera. Här vill Liberalerna uppmärksamma de uttalanden i svensk rätt som tydligt har klargjort att stiftelserätten inte tillåter att en stiftelse bildas i syfte att tillgodose stiftarens eget ekonomiska intresse. Svensk associationsrätt är med andra ord tydlig på punkten att den som vill gynna sig själv i ekonomiskt avseende är hänvisad till andra juridiska former än stiftelsen (se t.ex. SOU 1995:63 s. 196, Hessler, Om stiftelser, 1952, s. 132–138 och s. 273 samt prop. 1993/94:9 s. 45).

Stiftelserätten skiljer sig också på väsentliga punkter från exempelvis aktiebolagsrätten när det kommer till stiftarens och styrelsens bestämmanderätt över stiftelsen. Det är, som påpekas av Advokatsamfundet, vanskligt att – som är fallet i propositionen – i skatterättsliga termer tala om ett bestämmande inflytande över en rättsfigur som saknar delägare. En stiftelse är definitionsmässigt en självständig och självägande förmögenhet.

Sammantaget anser Liberalerna att propositionen tydligt saknar den koppling och gedigna analys av de föreslagna ändringarnas förhållande till stiftelselagstiftningen som krävs för att genomföra lagändringar av detta slag. Liberalerna föreslår mot bakgrund av vad som ovan anförs att proposition 2021/22:27 avslås i samtliga delar.

Det krävs ett helhetsgrepp kring fåmansföretagsbeskattningen

Reglerna om fåmansföretagsbeskattning introducerades i svensk rätt i samband med 1991 års skattereform, och har sedan dess genomgått ett antal revideringar och varit föremål för ett ännu större antal statliga utredningar och skrivelser. Regelverket avgör hur delägare i fåmansbolag beskattas, och är i grunden en konsekvens av det svenska duala skattesystemet.

Ett väl utformat regelverk för fåmansföretagsbeskattning, som ger långsiktiga och tydliga regler för våra företagare, är av avgörande betydelse för ett konkurrenskraftigt svenskt företagsklimat. För fåmansbolag – som definitionsmässigt är mindre onoterade bolag – är behovet av ett transparent regelverk av särskilt stor betydelse. Regleringen påverkar i dag ett stort antal svenska företag och anställda i svenska företag. Uppskattningar visar att inte mindre än 450 000 företag och nära 475 000 delägare omfattas av regelverket. Inkluderas även dotterbolag är sammanlagt över 1,5 miljoner människor i dag anställda i ett fåmansföretag, en ökning med nästan 50 procent jämfört med för 20 år sedan.

Trots, och i viss mån på grund av, upprepade reformer har fåmansföretagsbeskattningsreglerna fortfarande en rad brister. Den mest uppenbara är regelverkets komplexitet. Att regelverket uppfattas som krångligt av många företagare är ett stort problem; jobb- och välståndsskapande småföretagare ska inte behöva sätta sig in i komplexa regelverk för att kunna driva företag. Kritik mot regelverkets komplexitet har vid ett flertal tillfällen framförts av Lagrådet. Trots denna kritik har komplexiteten inte minskat utan tvärtom ökat över tid. Det är en allvarlig utveckling som på sikt riskerar att drabba svenska företag och svenska arbetstillfällen. Det måste bli betydligt enklare att som småföretagare driva företag, och en mer konkurrenskraftig fåmansföretagsbeskattning är en viktig pusselbit i att säkerställa det.

Liberalerna vill se en reformering av den nuvarande fåmansföretagsbeskattningen. Inom ramen för en sådan reformering bör med fördel en höjning av schablonbeloppet i förenklingsregeln övervägas, vilket skulle möjliggöra för fler att använda sig av den förenklade schablonbeskattningen. En reformering bör också innefatta en justering av det s.k. kapitalandelskravet, som i dag försvårar för företag att knyta nyckelpersoner till sig genom att erbjuda dem att förvärva andelar i företaget som motsvarar mindre än 4 procent av kapitalet. Det skapar också tröskeeffekter, ger incitament till skatteplanering i form av uppdelning av företag i mindre enheter och har kritiserats av såväl Lagrådet som en rad tunga experter.

Svenska småföretag förtjänar bättre än det lappande och lagande som har präglat de senaste årens förhållningssätt till fåmansföretagsbeskattningsreglerna. Liberalerna vill göra regleringen till föremål för en övergripande översyn, i syfte att förenkla regelverket samt minimera skadliga och snedvridande effekter.

Gulan Avci (L)

Johan Pehrson (L)

Lina Nordquist (L)

Mats Persson (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)